

פרק 21 - עובדי העירייה

מקורות והגדרות

לוחות 1 - 11: ע' המרכז לתיעוד ודיווח כוח אדם (מת"ד) והמרכז למחקר כלכלי וחברתי:

הנתונים מתייחסים רק לעובדי העירייה, ללא העובדים במרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי (איכילוב).

מטרופולין תל-אביב - לפי ההגדרה במפקד האוכלוסין והדיוור 1995. ראה לעיל, מקורות והגדרות לפרק 2.

לוחות 12 - 13: ע' היחידה לתכנון ופיתוח

לוחות 14 - 15: ע' המחלקה לבטיחות ולגיהות

הנתונים מתייחסים גם לעובדי העירייה במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (איכילוב). לצורך חישוב מדד שיעור התאונות ל-1,000 עובדים, נלקח ממוצע העובדים השנתי, על בסיס חודשי.

תיאור והסבר

1. מאפיינים שונים של עובדי העירייה

מספר העובדים בעירייה (ללא המרכז הרפואי ע"ש סוראסקי) הגיע ביולי 2007 ל-7,024, עלייה קטנה בהשוואה לשנת 2006 - 6,934 עובדים. במהלך השנים 2000-2005 הייתה ירידה קטנה (של 4.4%) במספר עובדי העירייה (בשנת 2000 היו 7,240 עובדים), אולם בשנתיים האחרונות נבלמה ירידה זו.

הרוצה לערוך השוואה יחסית בין מספר העובדים בעיריית תל-אביב-יפו לבין ערים אחרות צריך להביא בחשבון את העובדה הבאה: העיר תל-אביב-יפו היא המרכז המטרופוליני הגדול ביותר בישראל ולכן העירייה מספקת שירותים שונים לא רק לתושבי העיר אלא למאות אלפי אנשים שפוקדים את העיר מדי יום לצורכי עבודה, קניות ובילוי. כך שהשוואה יחסית של מספר העובדים בעיריות צריכה להתייחס לא רק למספר התושבים בכל עיר ועיר אלא גם למספר הנהנים מהשירותים העירוניים השונים (ללא התחשבות במקום המגורים שלהם).

כ-19% מעובדי העירייה הם בגיל 34 ומטה, 59% - בגיל 35-54 וכ-23% בגיל 55 ומעלה. הגיל הממוצע של העובדים הוא 45 שנה. הגברים יותר מבוגרים מהנשים: הגיל הממוצע של הגברים הוא 47 שנים ושל הנשים 44 (לוח 21.1).

התפלגות עובדי העירייה לפי שנות ותק בעירייה היא כדלהלן (לוח 21.2): כ-10% - עד שנתיים (לא כולל), כ-31% - בין שנתיים ל-9 שנים, כ-40% - 10-19 שנה, ו-19% - עשרים שנה ויותר. הותק הממוצע הוא 12 שנים. הגברים קצת יותר ותיקים מהנשים: הותק הממוצע של הגברים הוא 13 שנים ושל הנשים 12 שנים. הגברים הם, אפוא, יותר מבוגרים ומעט יותר ותיקים בהשוואה לנשים.

המצב המשפחתי של הגברים בקרב עובדי העירייה הוא כדלהלן: כ-78% נשואים, כ-13% רווקים, כ-9% גרושים וכ-1% אלמנים. האחוזים המקבילים בקרב הנשים הם: 70%, 15%, 13% ו-3%. לכ-53% מהגברים והנשים יש לפחות ילד אחד בגיל 0 - 17 (לוחות 21.3, 21.4). ביולי 2007, אחוז הנשים בקרב עובדי העירייה גבוה מזה של הגברים: 60% לעומת 40% (ב-1975 התמונה היתה שונה - 51% היו גברים ו-49% נשים). חלקן של הנשים גבוה במיוחד בקרב אחיות, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ומשפטנים (81%-100%), ונמוך במיוחד בקרב עובדים בכירים, מהנדסים, הנדסאים וטכנאים, רופאים, ופועלים (31%-39%).

מכלל עובדי העירייה ביולי 2007, 37% הם פקידים, 26% פועלים, 13% עובדי הוראה, 7% - אקדמאים במדעי החברה והרוח (מח"ר), 5% - עובדים סוציאליים והיתר - 12% (לוח 21.5).

בשנים האחרונות (2001-2007) גדל מספר המשפטנים (ב-97%), הפקידים (ב-22%), אקדמאים בדירוג המח"ר (ב-33%) ועובדים בכירים (ב-51%). לעומת זאת, ירד מספר הפועלים (ב-18%), רופאים (ב-39%), ללא איכילוב, עובדי הוראה (ב-28%), אחיות (ב-37%) ועובדים סוציאליים (ב-6%). לשם השוואה, גם בישראל בין השנים 2000 ל-2005 עלה אחוז האקדמאים בדירוג המח"ר ב-31% כמו גם מספר עובדי השירות המשפטי, שעלה ב-38% בשנים אלו. הירידה המשמעותית ביותר מבחינת מספר העובדים בעיריית ת"א-יפו הייתה בקרב עובדי ההוראה, בשנת 2001 היוו עובדי ההוראה כ-17% מסך כל העובדים (1,236 עובדים) ואילו בשנת 2007 הם מהווים רק כ-13% מסך כל העובדים (886) (לוחות 21.9 ו-21.10).

רוב העובדים הם קבועים - 77%, כ-17% מועסקים בחוזה, 5% זמניים והיתר - 1%.

התפלגות עובדי העירייה לפי השכלה היא כדלהלן (לוח 21.8): כ-50% בעלי השכלה יסודית או על יסודית, 9% בעלי תעודת הבגרות, כ-8% בעלי השכלה על-תיכונית, ל-18% יש תואר ראשון או שסיימו לימודי תעודה ול-16% יש תואר שני או שלישי. הנשים עולות בהשכלתן על הגברים: ל-39% מהן יש תואר ראשון או תארים מתקדמים יותר ואילו ל-25% מהגברים יש תואר ראשון לפחות.

נכון ליוני 2007, ישנם בעירייה 353 עובדים בדרג בכיר (מנהלים או מושווים להם). חשוב לציין כי העובדים בדרג בכיר יכולים להיות בעלי דירוגים מקצועיים שונים (למשל, משפטנים, אקדמאים בדירוג המח"ר או דירוג העובדים הבכירים). מתוך 353 עובדים אלה 63% הם גברים. זאת בניגוד לאחוז הגברים בקרב כלל עובדי העירייה שעומד רק על 40%. רוב העובדים הבכירים (71%) הינם בגילאי 45 ומעלה. 77% מהבכירים הינם בעלי ותק של 10 שנים ומעלה. הבכירים משכילים יותר מכלל העובדים: ל-33% יש תואר ראשון או שסיימו לימודי תעודה ול-46% מהם יש תואר שני או שלישי.

46% מעובדי העירייה מתגוררים בת"א-יפו, 28% - בטבעת הפנימית של מטרופולין ת"א, 16% בטבעת התיכונה, 6% בטבעת החיצונית והיתר - 4% בישובים אחרים (לוח 21.11).

2. העובדים במרכז הרפואי ע"ש סוראסקי

ביולי 2007 עבדו במרכז הרפואי ע"ש סוראסקי 4,326 איש. 69% מהם נשים ו-31% גברים. יש שוני בנידון בין הרופאים לבין היתר: בקרב הרופאים - 67% גברים ו-33% נשים ואילו בקרב שאר העובדים - 78% נשים ו-22% גברים. הגיל הממוצע של העובדים הוא 43 שנה והוותק הממוצע הוא 11 שנה.

62% מהעובדים במרכז הרפואי ע"ש סוראסקי הינם קבועים בעבודה, 21% - עובדי חוזה, 9% - זמניים והיתר מהווים 8%.

3. פיתות משאבי אנוש והדרכה

בשנת 2006 המשיכה היחידה לפיתוח והדרכה בתכנית הרב-שנתית לפיתוח המנהלים ותוכניות הדרכה והכשרה של עובדי העירייה. היחידה קיימה 135 פעילויות הדרכה שונות כאשר בסה"כ השתתפו בפעילויות ההדרכה מעל 60% מעובדי העירייה. נוספו קורסים ייעודים כמו קורסי גישור למנהלים בהם הוכשרו 120 מנהלים כמגשרים. כמו כן, במשותף עם אגף הפיקוח נבנה מודל הכשרת המפקח הרב-תכליתי. בשנת 2006 התקיימו 6 מחזורי קורס כזה.

בשנת 2006 הושם דגש על הכשרת אנשי שטח כמגישי עזרה ראשונה בכירים, זאת לאור התפיסה כי עובדי העירייה הנמצאים ברחובות עלולים להיקלע לאירועים בהם נדרשת הכשרה זו ותרומתם עשויה להציל חיים. בשנה זו עלתה באופן משמעותי כמות העובדים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה ועובדים הלומדים בקורס "שלטון מקומי" שנמשך למעלה משנה.

תחום פעילויות ההדרכה הורחב גם לתחום רווחת העובדים ונערכו 4 ימי עיון בנושא בריאות ושתיה השתלמויות בנושא "ילדים בגיל ההתבגרות".

היחידה פעלה גם בתחום הלכידות החברתית ובסיוע מחלקת הטקסים והאירועים הפיקה ארוע לעובדים אשר ילדיהם עלו לכיתה א'. בארוע זה השתתפו למעלה מ-2,400 עובדי עירייה ובני משפחותיהם.

בשנת 2006, בכל ההשתלמויות נטלו חלק 4,228 משתלמים וסה"כ ימי ההשתלמות שלהם הסתכמו ב-33,951 ימים, בהשוואה ל-3,723 משתלמים בשנת 2005 ו-1,730 ב-2004. עלות ההשתלמויות למיניהן הגיעה לכ-1.65 מיליון ש"ח. ב-2006 נערכו 135 (189 ב-2005) קורסים ומשך ההשתלמות היה בממוצע 8 ימים למשתלם (לוחות 21.12, 21.13).

4. תאונות עבודה

מספר תאונות העבודה (במקום העבודה, בדרך אליה או בדרך ממנה) שאירעו לעובדי העירייה (כולל איכילוב) עמד על 523 בשנת 2006 בהשוואה ל-665 ב-2005 (לוח 21.14). ימי ההיעדרות מהעבודה בגין תאונות עבודה בשנים אלה היו 10,580 ו-11,326, בהתאמה. ממוצע ימי ההיעדרות לתאונה עמד על 20.2 ב-2006 ועל 17.0 ב-2005. מהנתונים עולה כי משנת 2000 ישנה מגמה של ירידה עקבית במספר תאונות העבודה (בשנת 2000 היו 968 תאונות), לעומת זאת מספר ימי ההיעדרות לתאונה עלה מ-14 ימי היעדרות לתאונה בשנת 2000 ל-20 יום ב-2006.

שיעור התאונות (מספר התאונות ביחידה מתוך סך העובדים בה) הרב ביותר היה באגף התברואה בהשוואה לכל היחידות האחרות (לוח 21.15).

ב-2006 אירעו 462 תאונות דרכים בהן היה מעורב רכב עירוני בהשוואה ל-550 ב-2005. 82 תאונות של אופנוע, 200 תאונות של משאיות ו-180 תאונות של רכב קל. ברוב תאונות הדרכים ב-2006 (189) היו מעורבים כלי רכב מאגף התברואה אך ישנה ירידה משמעותית במספר התאונות באגף בהשוואה ל-2005 (281). גם באגף הפיקוח, חלה ירידה משמעותית במספר התאונות מ-121 ב-2005 ל-14 ב-2006. על-מנת להוריד את עקומת התאונות בעבודה ובדרכים - ברכב העירוני, מבוצעות פעולות במישורים שונים: הדרכה והסברה, ייעוץ ופיקוח, הפעלת אמצעים משמעותיים וחקר תאונות עבודה.

5. גמלאי העירייה

מספר הגמלאים של עיריית ת"א-יפו (כולל ביה"ח איכילוב) הגיע ביולי 2007 ל-4,949. כמו כן, ישנם 1,770 שאירים של עובדים או גמלאים.

הגמלאים מאוגדים בארגון גמלאי העירייה. מטרת הארגון היא לטפח ולעודד פעילות חברתית, תרבותית והתנדבותית בקרב חבריה. הארגון מגיש לחבריו ייעוץ והדרכה בנושאים שונים. ועדת התרבות מקיימת חוגים וטיולים. מטעם הוועדה לטיפול בפרט נערכים ביקורי בית, כדי לסייע לבודדים ולעיריים בעניינים שונים (ארוחות, תיקונים קלים בדירה), וכן נערכים ביקורים אצל גמלאים השוהים בבתי-אבות. כמו כן, מקיימת הוועדה קשרים עם גופים שונים (לשכות רווחה, קופות חולים, משרד הבריאות) על מנת למצוא מענה לבעיות שהופנו אליה.